

ترجمه از مجله «رسالة الاسلام»

سخن استاد شیخ محمود شلتوت رئیس دانشگاه اسلامی الازهر در باره :

پروفری فقه شیعیه

دانشمند بزرگ و مفید معروف مصری استاد شیخ محمود شلتوت رئیس فعلی دانشگاه اسلامی الازهر که از مؤسسين «دارالتقريب بين المذاهب الاسلامية» است ، در ضمن مصاحبه مفصلي که منبر روزنامه معروف ويوميه الجمهوريه مصری با ایشان کرده ، اظهاراتی در باره برتری فقه جامع و کامل شيعه کرده که با در نظر داشتن وضع مصر ، و موقعیت حساس و مقام مهم شیخ شلتوت ، می توان با اهمیت و ارزش آن بی برد .

اینک ما خلاصه آنرا از آخرین شماره مجله «رسالة الاسلام» (شماره ۱ سال ۱۱ مورخه رجب ۱۳۷۸) ارکان رسمی «دارالتقريب بين المذاهب الاسلامية» که بمديريت عالم شيعی جناب آقای شیخ محمد تقی قمی دبیر کل دارالتقريب در قاهره منتشر میشود ترجمه کرده و برای مزید استفاده در اینجا درج میکنیم :

سید هادی خسرو شاهی .

بسوی وحدت :

اسلام ما را بسوی وحدت میخواند ، و مرکز و محور اساسی را که بایستی همه مسلمین بآن تمسک کرده و دور آن حلقه زنند ، «حبل الله» قرار داده است و این موضوع در بسیاری از آیات قرآن کریم آمده که آیه شریفه «واعتصموا بحبل الله جمیعاً ولا تفرقوا» در سوره آل عمران باصراحت تاهای ما را باین موضوع مهم و حیاتی متوجه می سازد .

و علاوه اسلام ما را از تفرق و تشتت ، به روجه و بهر شکلی که باشد ، خواهد تفرقه
نعمی که درباره آن وارد شده ، (لاعصیبه فی الاسلام) و خواهد تفرقه مذهبی ؛ منع کرده
است زیرا تمام مذاهب فقهی اسلام ، با وجود همه اختلافها و کثرت مشربها بالاخره از یک
اصول که کتاب خدا و سنت رسول خدا باشد ، سرچشمه گرفته است .

مسئله اجتهاد ، امکانات وسیعی درباره احکام بماند و روی همین اصل مذاهب
گوناگون و متعدد فقهی بوجود آمده که با هم علیرغم تمام اختلافها و تعدد هاد در بسیاری
از احکام ، و تعدد آراء و عقاید ، حتی در مسئله واحد ، سرانجام همه در یک جا ، و در سرب
کلمه به هم دیگر میرسند و بالاتفاق آنرا قبول میکنند و آن ایمان بمصادر اولیه و تقدیس
کتاب خدا و سنت رسول خدا است .

همه پیشوایان اسلامی گفته اند : «اذا صح الحديث فهو مذهبی» و از همینجا است که
لزم تعاون و همکاری سنی و شیعی بخوبی احساس میشود . در واقع میتوان گفت
که فیما بین مذاهب مختلفه اسلامی اختلافی جز در طرق اجتهاد و کیفیت آن ، وجود
خارجی ندارد و متأسفانه همی امر موجب دوریهای شده که دشمنان استعمار گرا اسلام
از آن حداکثر استفاده را کرده و با تمام قوا کوشش کرده اند که با ایجاد فاصله بیشتری
و حدت مسلمین را ازین برده و صفوف متشکل آنها را بهم زده و عداوت و کینه بین آنها
تولید کنند ، و متأسفانه بدینوسیله تعصبات بیجائی بوجود آمده که از آنرا سوء آن چنانچه
تاریخ بمانشان میدهد ، بدگویی اهل مذاهب بیکدیگر و فرصت جوئی برای کوبیدن
همدیگر بوده است در حالیکه اسلام همه آنها را میخواند که : بسوی کلام خدا رو
آورند ! : «ولا تنازعوا فتفشلوا و تذهب ریحکم و ان الله مع الصابرين» .
فتاوی مطابق مذهب شیعه :

من هیچوقت فراموش نمیکنم وقتی که دره دانشکده شریعت بودم بین مذاهب
فقهی مقارنتی ایجاد میکردم و خودم آراء مختلفه در یک مسئله را با دلایل آنها ، مقایسه
میکردم و آنچه از همه عمیقانه تر و روشنتر بود مذهب شیعه بود و بسیار شده که من مذهب
شیعه را ترجیح داده و در مقابل قوت دلیل آن سر تسلیم فرود آورده ام .

و باز هیچ وقت فراموش نمیکنم که من در بسیاری از مسائل طبق مذهب شیعه فتوی داده‌ام که برای نمونه میتوان مسائل مربوطه به قانون اخیر درباره «احوال شخصیت» را ذکر کرد و از جمله آنها هم در مسئله ذیل را من باب مثال نقل میکنم.

۱ - طبق مذاهب سنی هاسه طلاق را میشود با لفظ واحدی اجرا کرد ، ولیکن این امر در مذهب شیعه فقط طلاق واحدی مجزی میشود . اکنون در قانون مدنی امر و مطابق آن عمل میشود ، و فتاوی سابق اهل سنت در نظر قضات سنی شرعی ارزشی ندارد.

۲- در قانون «احوال شخصیت» هست که طلاق معلق بتبعیت از قصد تطلیق - قصد تهدید، گاهی عملی و واقع میشود و گاهی واقع نمیشود . اما مذهب شیعه میگوید که با وجود تعلیق؛ مطلقاً ، اعم از اینکه قصد تهدید یا تطلیق باشد ، طلاق واقع نمیشود ، من این رای را ترجیح دادم و بسیار شده که من مطابق آن فتوی داده‌ام و در جواب سئوالات و یا در موضوعات مربوطه بطلاق این رای را نوشته‌ام . (۱)

و اصولاً کسی که منصفانه فقه شیعه را بررسی کند می بیند که در فقه شیعه بسیاری از مسائل هست که دلایل محکمی دارد و کاملاً با هدفهای شریعت اسلام . برای اصلاح خانواده و اجتماع وفق میدهد ، و همچو فردی مسلماً بفقہ شیعه توجه بیشتری خواهد کرد . . .

من بیاری خدا مقرر کرده‌ام که در دانشکده شریعت جامع الازهر تمام مذاهب معروف فقهی که اصول آنها روشن و قواعد آن صحیح است ؛ تدریس شود و مسلماً و بدون شك از جمله این مذاهب یکی هم مذهب شیعه امامیه است . . .

وزارت اوقاف مصر هم برای برقراری تقریب بین مسلمین کتاب «المختصر النافع»

(۱): استاد جلیل شیخ محمد ابو زهره و کیل دانشکده حقوق دانشگاه قاهره در قسمت سوم مقاله (الوحدة الاسلامیة) (ص ۲۴۷ و ۲۴۸ شماره ۳ سال ۱۰ رساله الاسلام مورخه محرم ۱۳۷۸) مواردی از مسائل مربوطه به موضوعات: ارث؛ وقف؛ طلاق و... را ذکر نموده و تصریح کرده که در آن موارد ظلمای سنی طبق مذهب شیعه و مذهب امام جمعه صادق علیه السلام فتوی داده اند در قانون مدنی مصر نیز ثبت شده است (مترجم)

را که در فقه امامیه است دوم تیه چاپ و مجانبین مسلمین بخش کرده و اخیراً هم طبق درخواست دارالتقریب که من هم از اول در تأسیس آن شرکت داشتم «مجمع البیان» را که در تفسیر قرآن است، و من مقدمه ای بر آن نوشته ام، و از تالیفات یکی از رهبران و از علماء بزرگ و بزرگوار شیعی «ابوالفضل ابن الحسن الطبرسی» است، چاپ کرده است...» (۱) فقه شیعه در صفا اول:

همین موضوع را شیخ شلتوت رئیس جامع الازهر در ضمن مصاحبه خود با خیرنگار روزنامه «اطلاعات» اینطور بیان میکند: «من و بسیاری از برادران و همکارانم چه در دارالتقریب و چه در جامع الازهر و چه در فتوی و چه در کمیسیونهای احکام شخصی و غیر اینها توانستیم که اقوال و آرائی از مذهب شیعه را بر مذاهب تسنن ترجیح دهیم با آنکه خودمان سنی بودیم، از جمله در قانون مدنی مصدر در باره مسه طلاق بیک لفظ و طلاقیهای معلق و غیر آن از فقه شیعه امامیه استفاده شده و امر و زمرناط عمل در این قسمتها بر آن استوار است... همینطور در مسئله «رضاع» (شیرداری) که آیا نثر حرمت بایک نوبت هم میشود یا تعداد خیلی بیشتری لازم است تا شیر دهنده تقریباً حکم مادر را پیدا کند من شخصاً دلائل شیعه را قوی دانسته بر طبق رأی شیعه در این قسمت فتوی میدهم (۲) و اصولاً فقیه منصف موارد بسیاری را در فقه شیعه میتواند پیدا کند که از حیث دلیل نسبت به راهی از اقوال اهل سنت قوت بیشتری داشته باشد و ما هدفی جز بدست آوردن حکم صحیح اسلامی از فقه هر یک از مذاهب اسلامی نداریم و قطعاً فقه شیعه در این موارد در صفا اول قرار گرفته است»

ما امیدواریم که هر روز زمان حقایق عالی مکتب تشیع را هر چه بیشتر و روشنتر بر اهل سنت و بر همه مردم جهان؛ روشن سازد.

(۱)؛ رجوع شود به رساله الاسلام شماره ۱۰ سال ۱۱ ص ۱۰۷ تا ۱۰۹

(۲) در کتب فقهی ما در ضمن مسائل مربوطه به نکاح و در ضمن محرمات نسبی و رضاعی اثبات حکم مادری را موقوف به یکی از سه امر میدانند ۱- ۱۵ مرتبه شیردادن کامل متوالیاً عملی شود ۲- یک شبانه روز عادتاً هر چقدر شیر برای کودک لازم شد بدهد ۳- گوشت و استخوان کودک بوسیله این شیردادن برآید و معکم شود (مترجم)